

DE ONDERWIJSVISITATIE **Integrale veiligheid**

Een evaluatie van de kwaliteit van de bachelor in de Integrale veiligheid
aan de Artesis Plantijn Hogeschool

www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Brussel - mei 2017

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
INTEGRALE VEILIGHEID**

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32 (0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2017/12.784/4

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN HET BESTUURSCOMITÉ KWALITEITSZORG

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Integrale veiligheid. Deze visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de bachelor in de Integrale veiligheid van de Artesis Plantijn Hogeschool. Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleiding. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleiding. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleiding. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de betrokken opleiding en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kan de opleiding gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleiding betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaart de opleiding dit rapport als een kritische weerspiegeling van haar inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te verbeteren.

Petter Aaslestad

Voorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

	Voorwoord van de voorzitter van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg	3
	DEEL 1 ALGEMEEN DEEL	
Hoofdstuk I	De onderwijsvisitatie Integrale veiligheid	9
Hoofdstuk II	Tabel met scores	13
	DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORT EN SAMENVATTING	
	Artesis Plantijn Hogeschool	
	Bachelor in de Integrale veiligheid	19
	BIJLAGEN	
Bijlage I	Personalia van de leden van de visitatiecommissie	47
Bijlage II	Bezoekschema	49

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK I

De onderwijsvisitatie Integrale veiligheid

1 INLEIDING

In dit rapport brengt de visitatiecommissie Integrale veiligheid verslag uit van haar bevindingen over de bachelor in de Integrale veiligheid die zij in het najaar 2016, in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), heeft bezocht.

Dit initiatief kadert, conform de decretale opdracht, in de werkzaamheden van de VLUHR met betrekking tot de organisatie en uitvoering van de externe beoordelingen van het onderwijs aan de Vlaamse universiteiten, hogescholen en andere ambtshalve geregistreerde instellingen.

2 DE BETROKKEN OPLEIDING

Ingevolge haar opdracht bezocht de commissie de opleiding bachelor in de Integrale veiligheid aan de Artesis Plantijn Hogeschool op 8 en 9 december 2016.

3 DE VISITATIECOMMISSIE

3.1 Samenstelling

De samenstelling van de visitatiecommissie Integrale veiligheid werd bekrachtigd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg op 9 maart 2016, 25 april 2016, 13 mei 2016 en 30 mei 2016. De samenstelling van de visitatiecommissie kreeg op 18 juli 2016 een positief advies van de NVAO. De commissie werd vervolgens door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR ingesteld bij besluit van 1 augustus 2016.

De visitatiecommissie heeft de volgende samenstelling:

Voorzitter

- **Ludo Heylen**, directeur Centrum Ervaringsgericht Onderwijs, KU Leuven

Leden

- **Heidi Van Houten**, hogeschooldocent en coördinator Internationalization IHU Utrecht University of Applied Sciences Institute for Safety and Security Management Studies
- **Stefaan Van Reusel**, diensthoofd Gemeenschappelijke preventiedienst – afdeling risicobeheer, Antwerpen
- **Linde Thijs**, master milieu- en preventiemanagement, KU Leuven

Andreas Smets, stafmedewerker kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van Vlaamse Universiteiten en Hogescholen, trad op als projectbegeleider en secretaris van deze visitatie.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Taakomschrijving

Van de visitatiecommissie wordt verwacht dat zij

- gemotiveerde en onderbouwde oordelen geeft over de opleiding aan de hand van het beoordelingskader;
- aanbevelingen formuleert om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering;
- de bredere samenleving informeert over haar bevindingen.

3.3 Werkwijze

3.3.1 Voorbereiding

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instelling gevraagd een zelfevaluatie-rapport op te stellen. De Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR heeft hiervoor een visitatieprotocol ter beschikking gesteld, waarin de verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het zelfevaluatie-rapport uitgebreid zijn beschreven. Het zelfevaluatie-rapport volgt de opbouw van het accreditatiekader.

De commissie ontving het zelfevaluatie-rapport enkele weken voor het eigenlijke bezoek, waardoor zij de gelegenheid kreeg dit document vooraf zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden. De commissieleden werden bovendien verzocht om 10 afstudeerwerken door te nemen vooraleer het bezoek plaatsvond.

De commissie hield haar installatievergadering op 8 november 2016. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Bijzondere aandacht is besteed aan een eenduidige toepassing van het beoordelingskader en het visitatieprotocol. Verder werd het programma van het bezoek opgesteld (zie bijlage 2) en werd een eerste bespreking gewijd aan het zelfevaluatie-rapport.

3.3.2 Bezoek aan de instelling

Tijdens het in situ bezoek aan de instelling heeft de commissie gesprekken kunnen voeren met de verschillende betrokkenen bij de opleiding. Het bezoekschema voorzag gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de docenten, ondersteuners, de alumni en het werkveld. Tevens was een spreekuur voorzien waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord. De gesprekken die de commissie heeft gevoerd, waren openhartig en verhelderend en vormden een goede aanvulling bij de lectuur van het zelfevaluatie-rapport.

Ook werd aan de instelling gevraagd – als een derde bron van informatie – om een aantal documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven om deze documenten te bestuderen. De documenten die ter inzage van de commissie werden gelegd, waren onder

andere verslagen van overleg in relevante commissies/organen, een representatieve selectie van handboeken/studiemateriaal, toets- en evaluatieopgaven, indicaties van de competenties van het personeel. Daar waar de commissie het noodzakelijk achtte heeft zij bijkomende informatie opgevraagd tijdens het bezoek om haar oordeel goed te kunnen onderbouwen.

Aan het einde van het bezoek werden, na intern beraad van de commissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding meegedeeld.

3.3.3 Rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de visitatiecommissie per standaard haar bevindingen, overwegingen, het oordeel en verbeter-suggesties geformuleerd. Een overzicht van de verbeter-suggesties die de commissie doet ten aanzien van de opleiding is achteraan bij het rapport opgenomen.

De opleidingsverantwoordelijken van de betrokken opleiding werden in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren alvorens de tekst ervan definitief werd vastgelegd.

HOOFDSTUK II

Tabel met scores

In de hierna volgende tabel wordt het oordeel van de commissie op de standaarden uit het accreditatiekader weergegeven.

Per standaard wordt in de tabel aangegeven of de opleiding hier volgens de commissie onvoldoende of voldoende scoort. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde tweepuntenschaal.

In het opleidingsrapport is inzichtelijk gemaakt hoe de commissie tot haar oordeel is gekomen. Het is dan ook duidelijk dat de scores in onderstaande tabel gelezen en geïnterpreteerd moeten worden in samenhang met de onderbouwing ervan in het opleidingsrapport.

Verklaring van de scores op de standaarden:

- Voldoende (V)** De opleiding voldoet voor deze standaard aan de basiskwaliteit want zij vertoont een acceptabel niveau over de hele breedte van de onderliggende criteria.
- Onvoldoende (O)** De generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig.

Regels voor het bepalen van de scores voor het eindoordeel:

- Voldoende (V)** Het eindoordeel over een opleiding is 'voldoende' indien alle standaarden als 'voldoende' worden beoordeeld.
- Onvoldoende (O)** Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'onvoldoende' indien alle standaarden als 'onvoldoende' worden beoordeeld. Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant – is 'onvoldoende' indien na de nieuwe visitatie één of meerdere standaarden nog steeds als 'onvoldoende' zijn beoordeeld..
- Voldoende met beperkte geldigheidsduur (V')** Het eindoordeel over een opleiding – of een opleidingsvariant - is 'voldoende met beperkte geldigheidsduur', d.w.z. beperkter dan de accreditatie-termijn, indien bij een eerste visitatie één of twee standaarden als 'onvoldoende' worden beoordeeld.

	Standaard 1 - Beoogd eindniveau	Standaard 2 - Onderwijs- leeromgeving	Standaard 3 - Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
Artesis Plantijn Hogeschool				
Bachelor in de Integrale veiligheid	V	V	V	V

DEEL 2

Opleidingsrapport

ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL

Bachelor in de Integrale veiligheid

SAMENVATTING

Bachelor in de Integrale veiligheid Artesis Plantijn Hogeschool

Op 8 en 9 december 2016 werd de professionele bachelor in de Integrale veiligheid van de Artesis Plantijn Hogeschool, in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De opleiding wordt ingericht door het Departement Wetenschap en Techniek van de AP Hogeschool. De opleiding wordt ingericht op Campus Spoor Noord te Antwerpen.

De opleiding Integrale veiligheid is een jonge opleiding die van start is gegaan in academiejaar 2012-2013. In dat jaar schreven 46 generatiestudenten zich in voor de opleiding. In 2015-2016 waren dat reeds 74 generatiestudenten.

De opleiding leidt studenten op die polyvalente, dynamische en alerte professionals zijn, die als medewerker veiligheid, bouwveiligheid, milieu- en risicomangement in organisaties fungeren. Zij hebben een actuele kennis van de wettelijke vereisten, risico's en maatregelen voor veiligheid en milieu in een organisatie en kunnen in deze domeinen als sparring

partner van het managementteam optreden. Zij nemen initiatief om te voldoen aan de wettelijke vereisten qua preventie, veiligheid en milieu en om vernieuwende maatregelen te implementeren in een organisatie. Zij leveren hiermee een belangrijke bijdrage in de onderneming.

Behalve het bachelordiploma behalen de studenten bij het afstuderen nog enkele certificaten en attesten. Het gaat om drie certificaten: Preventieadviseur niveau II, Milieucoördinator niveau B, Coördinator tijdelijke en mobiele bouwplaatsen niveau B. Eveneens gaat het om drie attesten: Kleine blusmiddelen, EHBO, Veiligheidschecklist voor aannemers voor operationeel leidinggevenden.

Programma

De opleiding bestaat uit 180 studiepunten, verdeeld over drie jaren (trajectschijven genoemd) en is modulair opgebouwd. Iedere trajectschijf bestaat uit vier modules van telkens zes tot zeven lesweken gevolgd door een evaluatieperiode. De evaluatieperiodes variëren van één tot drie weken. Het programma vormt generalisten met een brede kijk op veiligheid, gezondheid en milieu. Met een brede basis van veiligheidskennis, -vaardigheden en -attitudes kunnen gediplomeerden zich vervolgens verder ontwikkelen, volgens eigen ambities en binnen de specifieke (bedrijfs)context waarin ze terechtkomen.

Studenten komen terecht in een professioneel gerichte opleiding. De studenten werken aan real life cases uit het werkveld, krijgen regelmatig gastlectoren over de vloer en gaan al vanaf de eerste weken op bezoek in bedrijven. De studenten ervaren de bedrijfsbezoeken en gastcolleges als nuttig.

De opleiding hanteert een mix aan werkvormen. Naast hoor- en werkcolleges, die een groot aandeel vormen in het programma, werkt de opleiding ook met meer praktijkgerichte werkvormen zoals practica, stage, werkplekleren, bedrijfsbezoeken en zelfstudie. Studenten moeten ook verschillende opdrachten maken gedurende de opleiding. Het cursusmateriaal is gemaakt op maat van de studenten. Het bestaat uit handboeken en powerpointpresentaties. In sommige gevallen oogt het materiaal wat schools.

De opleiding kent reeds verschillende vormen van internationalisering, maar de verdere vormgeving van het aspect internationalisering binnen

de opleiding is een actiepoint. De internationale week is een sterk punt. Op het vlak van studentenmobiliteit zijn nog verdere stappen te zetten. De opleiding moedigt studenten aan om naar het buitenland te vertrekken (in de derde trajectschijf) en de opleiding heeft verschillende partnerschappen met buitenlandse scholen gesloten. Studenten die opteren voor een buitenlandse ervaring kunnen evenwel niet deelnemen aan enkele opleidingsonderdelen die hen het certificaat 'Coördinator tijdelijke en mobiele bouwplaatsen B' geven. De opleiding geeft de studenten die dit attest alsnog willen behalen de mogelijkheid om dit te doen na afstuderen.

Tijdens de opleiding werken de studenten aan een bachelorproef en verschillende eindwerken. Zo zijn er de eindwerken Milieucoördinator B en Coördinator tijdelijke Mobiele bouwplaatsen B, die leiden naar het gelijknamige certificaat. De bachelorproef, die een specifieke opdracht in preventie behelst, leidt tot het certificaat van Preventieadviseur niveau II. De niveauvereisten die gesteld worden aan het behalen van het certificaat van Milieucoördinator B, Coördinator tijdelijke Mobiele bouwplaatsen B en Preventieadviseur niveau II komen niet geheel overeen met het verwachte eindniveau van de bachelor, niveau 6 in de Vlaamse kwalificatierraamwerk. Het verschil in uitgangspunt tussen de certificaten en de vereisten van de bachelor, leidde tot een aantal vragen met betrekking tot de onderzoekscompetenties en het kunnen toepassen van nieuwe kennis en inzichten in een niet-vertrouwde context door studenten.

Beoordeling en toetsing

In de opleiding is een geleidelijke evolutie zichtbaar van kennistoetsen naar meer opdrachten en stage, al zijn ook in het derde jaar nog verschillende toetsen reproductief. De toetsing van de onderzoekscompetenties en het toepassen van nieuwe kennis en inzichten in een niet-vertrouwde context moet nog versterkt worden.

Er is een variatie in toetsvormen. De studenten kunnen de methoden van examineren raadplegen in de ECTS-fiches en vaak geeft de lector hieromtrent toelichting tijdens de lessen. Verder voorzien de lectoren in voorbeeldvragen. De studenten krijgen ook voldoende feedback na de examens.

Begeleiding en ondersteuning

De gebouwen waar de opleiding is gehuisvest, zijn gloednieuw en vormen een inspirerende omgeving voor studenten. De campus heeft eveneens

een zeer moderne bibliotheek. Het aandeel literatuur omtrent Integrale veiligheid is er eerder beperkt. Indien er vakliteratuur of normen moeten worden opgezocht, wordt gebruik gemaakt van de materialen uit het Provinciaal Veiligheidsinstituut of van door de opleiding aangeboden databanken.

De opleiding zet in op studie- en studentenbegeleiding en beschikt over een studiebegeleider, een studentenbegeleider, een trajectbegeleider. De studenten leggen een taaltest af en volgen in het tweede jaar een workshop 'paper schrijven'. De eerstejaarsstudenten leggen bij de start van de opleiding ook een leerstijl- en motivatietest af (Lemo). De Lemo-test is in de eerste plaats een reflectiemoment voor de student over de wijze waarop hij leert. Indien de student hier verdere vragen of bezorgdheden rond heeft, kan hij terecht bij de studiebegeleider. Ten slotte worden er monitораatsessies georganiseerd voor de opleidingsonderdelen Natuurkunde, Mechanica, Elektriciteit en Technologie. Verder kunnen studenten met vragen en problemen bij leerinhouden terecht bij de lectoren en vooral bij het opleidingshoofd.

Beroepsmogelijkheden

De inzetbaarheid van de alumni is goed. In 2015 studeerden 21 studenten af, dit betrof de eerste lichter afgestudeerden. In januari 2016 studeerden opnieuw 8 studenten af. De studenten vonden snel werk in een veiligheids- of preventiefunctie. Het werkveld is tevreden met enerzijds het bestaan van deze opleiding en anderzijds het niveau dat de afgestudeerden halen. De snelle inzetbaarheid van de alumni is mede te verklaren doordat zij in het bezit zijn van diverse certificaten en attesten, die gegeerd zijn op de werkplek.

Van de 29 afgestudeerden hebben vier studenten gekozen om verder te gaan studeren aan de master Milieu- en Preventiemanagement aan de KU Leuven, campus Brussel.

OPLEIDINGSRAPPORT

Bachelor in de Integrale veiligheid

Artesis Plantijn Hogeschool

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de bachelor in de Integrale veiligheid aan de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen. De visitatiecommissie bezocht deze opleiding op 8 en 9 december 2016.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleiding aan de hand van de standaarden uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke standaard geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een tweepuntenschaal: onvoldoende, voldoende. Bij de beoordeling van de standaarden betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voor deze standaard voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de hele breedte van de onderliggende criteria. De score onvoldoende duidt erop dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatierapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidings specifieke faciliteiten, zoals de leslokalen, de laboratoria en de bibliotheek.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectieve standaarden. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeter suggesties.

De opleiding wordt ingericht door het Departement Wetenschap en Techniek van de AP Hogeschool. De opleiding wordt ingericht op Campus Spoor Noord te Antwerpen.

De opleiding Integrale veiligheid is een jonge opleiding die van start is gegaan in academiejaar 2012-2013. In dat jaar schreven 46 generatiestudenten zich in voor de opleiding. In 2015-2016 waren dat reeds 74 generatiestudenten.

Standaard 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de bachelor in de Integrale veiligheid als voldoende.

De opleiding heeft zich, volgens het ZER, tot doel gesteld “om afgestudeerden op te leiden die polyvalente, dynamische en alerte professionals zijn, die als medewerker veiligheid, bouwveiligheid, milieu- en risicomanagement in organisaties fungeren. Zij hebben een actuele kennis van de wettelijke vereisten, risico's en maatregelen voor veiligheid en milieu in een organisatie en kunnen in deze domeinen als sparring partner van het managementteam optreden. Zij nemen initiatief om te voldoen aan de wettelijke vereisten qua preventie, veiligheid en milieu en om vernieuwende maatregelen te implementeren in een organisatie. Zij leveren hiermee een belangrijke bijdrage in de onderneming.”

Deze algemene doelstelling is tot stand gekomen na een bevraging van het werkveld die peilde naar de behoefte van het werkveld. Uit de bevraging bleek dat er nood was aan een opleiding die

- integraal en interdisciplinair denken omtrent veiligheid bevordert;
- aanleert hoe preventie kan worden afgestemd op noodplanning en vice versa;
- aandacht heeft voor binnen- en buitenlandse regelgeving en voor toegepaste juridische kennis;
- aandacht heeft voor sociale vaardigheden en managementvaardigheden;
- voldoende tijd besteedt aan het correct leren uitvoeren van risicoanalyses;

- binnen het overkoepelende veiligheidskader een technische insteek voor de industrie voorziet: elektromechanica, proceschemie, enz.;
- praktijk en theorie goed op elkaar afstemt via stages en projecten.

Verder was er bij het werkveld een grote nood aan personen die beschikken over een aantal wettelijk erkende certificaten. “De inhoudelijke vereisten tot het behalen van deze certificaten zijn wettelijk verankerd en volledig geïntegreerd in de bacheloropleiding. De combinatie van deze verschillende certificaten vormt een sterkte van de opleiding aangezien de studenten hierdoor een multidisciplinaire kijk hebben op het werkveld en breed inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt”, zo stelt het ZER. Hierdoor behalen de afgestudeerden naast hun bachelordiploma drie officieel erkende certificaten, uitgereikt door de opleiding, namelijk:

- Preventieadviseur niveau II
- Milieuoördinator niveau B
- Coördinator tijdelijke en mobiele bouwplaatsen niveau B

Daarnaast behalen ze nog 3 attesten bij externe organisaties:

- Kleine blusmiddelen (Campus Vesta)
- EHBO (Rode Kruis)
- Veiligheidschecklist voor aannemers voor operationeel leidinggevend (PVI)

Bovenstaande doelstellingen zijn door de opleiding vertaald naar twaalf leerresultaten. Aangezien de opleiding uniek is in Vlaanderen is er een 1-op-1-verhouding tussen de domeinspecifieke en opleidingspecifieke leerresultaten. De commissie heeft de leerresultaten grondig bestudeerd en meent dat deze qua niveau en oriëntatie voldoen aan de eisen gesteld aan een professionele bachelor. Een verdere concretisering van de leerresultaten en bijgevolg de ontwikkeling van een opleidingspecifieke leerresultatenkader zou evenwel een opportuniteit zijn, te meer met het oog op het aanbieden van keuzetrajecten.

Het bestaan van een professionele bacheloropleiding die een breed veiligheidsperspectief behandelt, gecombineerd met de mogelijkheid tot het behalen van erkende certificaten en attesten is een troef. De mogelijkheid tot het behalen van certificaten en attesten binnen de opleiding blijkt bovendien in belangrijke mate een invloed te hebben op het aantrekken van studenten. Ook voor het werkveld zijn de certificaten

en attesten een meerwaarde, zo leerde de commissie tijdens het bezoek. Alle werkveldvertegenwoordigers waarmee de commissie tijdens het bezoek sprak, gaven dan ook aan dat de opleiding maatschappelijk een meerwaarde betekent. Tegelijk kan worden gesteld dat het werkveld vragende partij was om een dergelijke opleiding in te richten.

De commissie stelt dat de leerresultaten de eisen en verwachtingen van zowel werkveld als vakgebied incorporeren. Al van bij de start van de opleiding is er nauwe betrokkenheid met het werkveld en (inter)nationale partners. De opstart van de opleiding geschiedde namelijk in de schoot van het Interreg Vlaanderen-Nederland, waarna Vlaamse en Nederlandse partners samen een start hebben gecreëerd. De samenwerking ging tussen de toenmalige Plantijn Hogeschool, de Universiteit Antwerpen, Avans hogeschool Breda en Antwerp Management School. Maar ook onder andere VOKA, Provincie Antwerpen en het Antwerps Havenbedrijf waren betrokken. Verder houdt de opleiding voeling met het werkveld via permanente bijscholing, contacten van de lectoren en de organisatie van een opvolgingscommissie in het kader van de certificering, door participatie in het CONRIS-netwerk en door formele werkveldbevragingen. De commissie vindt het dan ook een sterkte dat de opleiding zo'n nauwe banden onderhoudt met het werkveld en inspeelt op hun verwachtingen. In het kader van het verbeterperspectief stelt de commissie dat het zinvol kan zijn om het werkveld, en ook een aantal alumni, op regelmatige basis samen te brengen om na te denken over de verdere ontwikkeling van de opleiding.

Echter zijn er ook valkuilen verbonden aan het sterk inspelen op de eisen van het werkveld, zo meent de commissie. Een sterke focus op de wensen en verwachtingen van het werkveld, kan er immers toe leiden dat de eisen met betrekking tot niveau 6 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur onder druk komen te staan. De opleidingsverantwoordelijken moeten waakzaam blijven dat het aanbieden van certificaten en attesten, gericht op een Belgische en Vlaamse context, niet te sturend wordt voor het profiel, de inhoud en de vormgeving van de opleiding. Maar ook kansen voor internationalisering worden soms bemoeilijkt door de inbedding van de certificaten en attesten. De eisen gesteld in de Vlaamse Kwalificatiestructuur en het Domeinspecifieke leerresultatenkader moeten ten allen tijde primair worden gesteld.

Voor de start van de opleiding aan de AP Hogeschool bestond een dergelijke opleiding in Vlaanderen niet. In de hogeschool VIVES (Kortrijk)

wordt wel de professionele bachelor in de maatschappelijke veiligheid aangeboden. Deze opleiding situeert zich binnen het studiegebied sociaal-agogisch werk en vertrekt dan ook vanuit de aanpak van complexe maatschappelijke vraagstukken gerelateerd met veiligheid en leefbaarheid zoals bv. straatcriminaliteit. Op masterniveau zijn er de opleidingen milieu-enpreventiemanagement (KULeuven) en veiligheidswetenschappen (UAntwerpen). In Nederland kunnen studenten aan diverse hogescholen een hbo-opleiding Integrale Veiligheidskunde (IVK) volgen. Hoewel deze opleidingen een andere insteek hebben, acht de commissie het zinvol om met deze opleidingen verdere contacten te leggen en te zoeken naar samenwerkingsverbanden. Eveneens is het een aanbeveling om een diepgaande inhoudelijke vergelijking met deze opleidingen te maken met het oog op het versterken van het eigen profiel.

De commissie concludeert dat de AP Hogeschool een brede opleiding in het veiligheidsdomein aanbiedt, die de actuele eisen van het werkveld op een sterke wijze incorporeert. De vele contacten die deze jonge opleiding onderhoudt met het werkveld en vakgebied zijn lovenswaardig. De veelvuldige aandacht voor het behalen van certificaten en attesten zijn een meerwaarde op allerlei vlakken, maar vormen tegelijk een belangrijk aandachtspunt waarvan de opleidingsverantwoordelijken zich bewust moeten zijn. Een benchmarking met vergelijkbare bachelor- en masteropleidingen in binnen- en buitenland kan het profiel nog verder versterken. Niettemin is de commissie in het algemeen positief en bijgevolg scoort standaard 1, het beoogd eindniveau, voldoende.

Standaard 2 - Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de bachelor in de Integrale veiligheid als voldoende.

De opleiding bestaat uit 180 studiepunten, verdeeld over drie jaren (trajectschijven genoemd) en is modulair opgebouwd. Iedere trajectschijf bestaat uit vier modules van telkens zes tot zeven lesweken gevolgd door een evaluatieperiode. De evaluatieperiodes variëren van één tot drie weken. In de opleiding lopen de meeste opleidingsonderdelen over verschillende modules. Voor een aantal van deze opleidingsonderdelen is er een tussentijdse evaluatie na één module. Vanaf het tweede semester van de tweede trajectschijf (module 7 en 8) lopen alle opleidingsonderdelen over twee modules en is er enkel een eindevaluatie na de tweede module, dus op het einde van het semester. Module elf en twaalf uit de derde

trajectschijf omvatten een stage en bachelorproef. Binnen het departement Wetenschap en Techniek van AP zijn alle opleidingen modulair ingericht. Het departement heeft voor deze methode gekozen omdat deze aansluit op het pedagogisch concept en de studenten geactiveerd worden. De studenten gaven in de gesprekken met de commissie aan tevreden te zijn met de modulaire opbouw. Het onderwijs is studentvriendelijk, intens en activerend. De studenten worden verplicht om de leerinhouden dagelijks bij te houden wat resulteert in betere resultaten. Ondanks de modulaire opbouw die haar nut bewijst, vindt de commissie het jammer dat de opleidingsverantwoordelijken geen gedurfde keuze hebben gemaakt om een andere manier van opleiden te hanteren. Deze opleiding sluit qua vorm en concept veelal aan bij de bestaande opleidingen. Een nieuwe opleiding schept immers heel wat mogelijkheden naar nieuwe methodieken of structuren. Zo denkt de commissie bijvoorbeeld aan een meer thema-gerichte clustering van de leerinhouden of vormen van blended-learning.

De commissie heeft alle leerinhouden grondig bestudeerd, op basis van de ECTS-fiches en de cursusmaterialen, en oordeelt dat de inhoud van het programma overeenkomt met de vooropgestelde leerresultaten. Het programma vormt generalisten met een brede kijk op veiligheid, gezondheid en milieu, zo leert de commissie op basis van de leerinhouden. Met een brede basis van veiligheidskennis, -vaardigheden en -attitudes kunnen gediplomeerden zich vervolgens verder ontwikkelen, volgens eigen ambities en binnen de specifieke (bedrijfs)context waarin ze terecht komen. Evenwel ziet de commissie de mogelijkheid om het programma te versterken met nieuwe inhouden. Op basis van een grondige studie van de cursusmaterialen en gesprekken met studenten, lectoren, werkveld en alumni wil de commissie hierbij meer in detail stilstaan bij volgende punten:

- Veiligheidsaspecten rond veiligheidscoördinatie en preventie komen prominent aan bod, de meer welzijnsgerelateerde domeinen zoals psychosociaal welzijn, arbeidshygiëne of ergonomie zijn minder zichtbaar. De opleiding speelt met het idee om een keuzetraject aan te bieden omtrent deze leerinhouden. De commissie ondersteunt dit idee, zolang het gekaderd is vanuit een geëxpliciteerde visie.
- De commissie acht de aanwezigheid van verschillende technisch-wetenschappelijke opleidingsonderdelen een pluspunt. Ze beveelt wel aan dat deze inhouden voldoende linken blijven leggen met de leerdoelen en met de opleiding Integrale veiligheid. De opleidingsonderdelen

worden veelal onderwezen door lectoren met een achtergrond in basiswetenschappen. De commissie raadt de opleiding aan na te gaan hoe de lectoren nog meer vertrouwd kunnen gemaakt worden met het preventie- en veiligheidsbeleid.

- De opleiding heeft tot doel om studenten op te leiden die als sparringpartner van het management kunnen optreden. In het programma worden de studenten vertrouwd gemaakt met professionele vaardigheden zoals timemanagement, schrijven van verslagen, vergader- en presentatietechnieken... De commissie acht dit positief, al is de term 'sparringpartner' mogelijk te ambitieus gesteld
- De opleiding krijgt ook taalondersteuning van een lector. De commissie acht dit goed, al zou de zichtbaarheid van dit aspect mogen toenemen.
- De commissie beveelt aan dat het programma meer aandacht toont voor internationale regelgeving en publicaties en voor meer diepgaande juridische kennis in relatie tot verschillende onderwerpen.
- De onderzoekscompetenties van de studenten op het vlak van toegepast onderzoek verdienen bijkomende aandacht. De opleiding heeft recent een opleidingsonderdeel rond onderzoeksmethodiek ingevoerd en de syllabus van de bachelorproef aangepast. Dit is volgens de commissie een eerste goede stap in de versterking van de kritische blik en de onderzoeksgerichte competenties van de studenten.
- Het lijkt de commissie eveneens zinvol om de studenten meer in contact te laten komen met inhoudelijke vakliteratuur en literatuur over onderzoeksmethoden. Het opnemen van meer referenties in het leer materiaal en het begeleiden van studenten bij het opzoeken en hanteren van bronnenmateriaal is hierbij essentieel. Een duidelijke, achterliggende visie, gekoppeld aan een samenhangende leerlijn rond onderzoek zou dit aspect verder kunnen versterken.
- In de cursus arbeidsmiddelen en machines vindt de commissie het wettelijk kader goed uitgewerkt, alsook de voorbeelden rond veiligheidsinstructiekaarten (VIK) indienststellingsverslag (IDV) en de opgestelde schema's explosieveiligheid (ATEX) en machinerichtlijn (MRL). Het aspect rond indienststellingen van arbeidsmiddelen zou evenwel kunnen worden uitgebreid.
- In het opleidingsonderdeel Constructie & bouwtechnologie zou er nog meer aandacht kunnen gaan naar het lezen van bouwplannen.
- De aandacht voor het lezen van diverse keuringsverslagen en het lezen van elektrische eendraadschema's zou meer aan bod kunnen komen.
- De commissie beveelt aan de studenten nog meer in contact te laten komen met meetapparatuur en hen voldoende te laten meten om vervolgens de meetresultaten kritisch te laten analyseren.

- Indien er nieuwe topics zijn in het domein, zoals psychosociaal welzijn, tracht de opleiding deze aan bod te laten komen onder de vorm van workshops met externe sprekers. Dit vindt de commissie positief.

Bovenstaande aspecten kunnen eventueel geïntegreerd worden in het programma. De commissie wil zeker niet gezegd hebben dat het programma op dit moment niet voldoet. Integendeel, het programma is up-to-date en sluit prima aan bij de leerresultaten en bij de verwachtingen van het werkveld en vakgebied. Hierbij ter afronding denkt de commissie dat het zinvol is om de cursusmaterialen en leerinhouden periodiek voor te leggen aan externen en deskundigen om eventuele overlap op te sporen en na te gaan of de leerinhouden nog steeds aansluiten bij de verwachtingen van het werkveld en het vakgebied.

Studenten komen terecht in een professioneel gerichte opleiding. De studenten werken aan real life cases uit het werkveld, krijgen regelmatig gastlectoren over de vloer en gaan al vanaf de eerste weken op bezoek in bedrijven. De studenten ervaren de bedrijfsbezoeken en gastcolleges als nuttig. Ze gaven wel aan dat sommige gastlectoren de inhoud moeilijk konden overbrengen en weinig wervend doceerden. Dit lijkt de commissie een aandachtspunt. In de lessen worden er linken gelegd met de praktijk. Ook de stage, de projecten en de bachelorproef kennen uiteraard een praktijkgerichte insteek. Voor de studenten creëert dit een uitdagende leeromgeving, maar ook voor het werkveld is deze werkwijze door de nauwe samenwerking met de lectoren verrijkend, zo leert de commissie.

Het didactisch concept heeft als doel om studenten om te vormen van schoolse secundaire studenten tot beginnende werknemers die bewust zijn van eigen talenten en competenties, en deze zelfstandig of in groep kunnen aanwenden in de uitvoering van projecten. Zo evolueert de opleiding van lictorgestuurd onderwijs in de eerste trajectschijf naar studentgestuurd onderwijs in de derde trajectschijf. Het didactisch concept is verder opgebouwd uit drie componenten: bouwsteen, katalysator en fundering. Deze drie componenten lopen doorheen de drie opleidingsjaren. Het aandeel van de componenten verandert wel. Naarmate het programma vordert, is de opleiding steeds meer gericht op de zelfsturing van de student, de integratie van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes (competenties) en het werkveld. Daar waar de componenten fundering en bouwstenen afnemen naar de derde trajectschijf toe, wint katalysator aan belang. De commissie kon de opbouw uit drie componenten min of meer vaststellen in de inhouden van het programma: de opleidingsonderdelen uit de

eerste trajectschijf starten van basiskennis waarop wordt verder gebouwd naarmate de opleiding vordert. De inhoud van opleidingsonderdelen uit de laatste schijf wordt steeds complexer. Het is nog te weinig expliciet hoe de opleidingsonderdelen de rol van bouwsteen, katalysator of fundering opnemen.

Wat betreft de werkvormen hanteert de opleiding een mix. Naast hoor- en werkcolleges, die een groot aandeel vormen in het programma, werkt de opleiding ook met meer praktijkgerichte werkvormen zoals practica, stage, werkplekleren, bedrijfsbezoeken en zelfstudie. Studenten moeten ook verschillende opdrachten maken gedurende de opleiding. Het internationale project en het multiproject, waarbij de studenten opdrachten uitvoeren vanuit reële vragen uit het werkveld, vindt de commissie positief. In de POP-sessies werken de studenten dan weer casus- en persoonsgericht. Ook deze sessies vindt de commissie waardevol. De mix van vormen vindt de commissie uiteraard positief, maar de link met het didactisch concept, die een groeilijn impliceert, is veelal niet zichtbaar. Het didactisch concept zou meer sturend moeten zijn voor de onderwijsmethoden, zo stelt de commissie. Het didactisch concept is des te belangrijker omdat de groep studenten steeds groter wordt en de succesformules van bij het begin onder spanning komen: bedrijfsbezoeken zijn bijvoorbeeld minder evident en vaak minder efficiënt met grote groepen. Deze opmerking geldt niet voor de projecten en POP-sessies waar deze groeilijn dan weer wel duidelijk was.

Het cursusmateriaal is gemaakt op maat van de studenten. De lectoren hebben er bij de opstart van de opleiding veel tijd in geïnvesteerd, wat de commissie weet te waarderen. Het cursusmateriaal bestaat uit handboeken en powerpointpresentaties. De link tussen het didactisch concept en het cursusmateriaal is evenwel niet altijd duidelijk. De groeilijn uit het didactisch concept zou nog meer vertaald moeten worden naar de leermaterialen. De materialen in alle trajectschijven zijn nogal schools. Studentgerichtheid en zelfsturing, zoals verwacht in de derde trajectschijf, vragen andere materialen dan in de eerste en tweede trajectschijf.

Het elektronisch leerplatform wordt voornamelijk gebruikt om materialen en cursussen op te posten, alwaar de studenten deze kunnen downloaden en afprinten. De opleiding ziet in de toekomst meer ruimte om de meer interactieve toepassingen van het platform te hanteren. De commissie moedigt dit aan.

De verhuis van de opleiding uit Boom naar Antwerpen heeft de opleiding tal van opportuniteiten bezorgd om samen te werken met de industrie en KMO's uit de haven. Het stemt de commissie tevreden dat de opleiding hiervan gebruik heeft gemaakt. Door de verhuis kan de opleiding ook gebruik maken van zeer moderne infrastructuur. De gebouwen waar de opleiding is gehuisvest, zijn gloednieuw en vormen een inspirerende omgeving voor studenten. De campus heeft eveneens een zeer moderne bibliotheek. Het aandeel literatuur omtrent Integrale veiligheid is er eerder beperkt. Indien er vakliteratuur of normen moeten worden opgezocht, wordt gebruik gemaakt van de materialen uit het Provinciaal Veiligheidsinstituut of van door de opleiding aangeboden databanken. De aankoop door studenten en het gebruik van het 'preventiezakboekje' in lessen en bij examens is door de opleiding niet verplicht gesteld, maar lijkt de commissie evenwel aangewezen, aangezien het een onmisbaar instrument vormt op de werkvloer. De commissie beveelt verder aan om na te gaan hoe de bibliotheek zinvol kan worden uitgebreid ten behoeve van de opleiding en vast te leggen op welke wijze studenten moeten omgaan met vakliteratuur en normen.

De verhuis naar Antwerpen heeft er verder toe geleid dat de rekrutering van studenten is verbreed. De opleiding is in de eerste jaren sterk gegroeid en trekt nu jaarlijks ongeveer 80 nieuwe studenten aan. Vooral het feit dat naast het diploma ook nog certificaten en attesten kunnen worden behaald, is voor veel studenten een drijfveer om de opleiding te volgen. De meerderheid van de instromende studenten komt uit het TSO, een minderheid uit het ASO en BSO. De opleiding trekt vooral mannelijke studenten aan. Slechts een 10% is vrouw. Met de invoering van een keuzetraject rond ergonomie, hoopt de opleiding hier in de toekomst verandering in te brengen. De commissie moedigt deze stap aan. Opvallend is ook dat de opleiding de laatste jaren een toename ziet in het aantal studenten dat geen voltijds programma volgt. Hierbij zitten een beperkt aantal werkstudenten. De opleiding voorziet hiervoor geen specifiek traject, maar stelt een programma op maat samen. De commissie raadt aan om het profiel van deze groep deeltijds studerende studenten te monitoren en zo nodig gepaste maatregelen te nemen ter borging van deze studentengroep.

De opleiding zet in op studie- en studentenbegeleiding en beschikt over een studiebegeleider, een studentenbegeleider, een trajectbegeleider. De gezamenlijke kerntaken van deze drie personen zijn studenten ondersteunen om een succesvol studietraject af te leggen en de doorstroom, het studierendement en het studiesucces van alle studenten te

maximaliseren. Nog voor de start van het eerste academiejaar kunnen studenten een zomercursus wiskunde volgen. De studenten uit het BSO worden aangemoedigd deze cursus te volgen. Aan het begin van de eerste trajectschijf wordt een taaltest afgenomen bij de studenten en in het tweede jaar kunnen de studenten een workshop 'paper schrijven' volgen. De opleiding maakt van de taalvaardigheid van de studenten immers een speerpunt, wat de commissie met het oog op de inzetbaarheid van de studenten, een sterkte acht. De opleiding krijgt hierbij ondersteuning van een taallector. De eerstejaarsstudenten leggen bij de start van de opleiding ook een leerstijl- en motivatietest af (Lemo). De Lemo-test is in de eerste plaats een reflectiemoment voor de student over de wijze waarop hij leert. Indien de student hier verdere vragen of bezorgdheden rond heeft, kan hij terecht bij de studiebegeleider. Ten slotte worden er monitoraatsessies georganiseerd voor de opleidingsonderdelen Natuurkunde, Mechanica, Elektriciteit en Technologie. De commissie uit waardering voor al deze initiatieven. Het sterkste punt van de opleiding op dit vlak is misschien eerder nog de openheid en toegankelijkheid van het lectorenteam. Studenten met vragen en problemen bij leerinhouden kunnen altijd terecht bij de lectoren en vooral bij het opleidingshoofd.

Het lectorenteam bestaat in 2015-2016 uit 6.57 VTE, waarvan 0.45 voor Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek. Het aantal VTE is de voorbije jaren gestegen en volgt de groeilijn van het aantal studenten. Niettemin ervaren de lectoren een hoge werkdruk. Om die reden houdt de opleiding vast aan hoorcolleges in grote groep, gekoppeld aan POP-sessies en oefensessies in kleine groepen. De opleiding gaat er wel vanuit dat de staf de volgende jaren verder zal groeien om tegemoet te komen aan de stijgende studentenaantallen.

Het lectorenteam bestaat enerzijds uit lectoren met een profiel gericht op preventie, milieu- en veiligheidscoördinatie. Deze lectoren hebben veelal een masterdiploma, gecombineerd met een certificaat preventieadviseur niveau I en/of milieucoördinator niveau A. Deze groep lectoren doceert de opleidingsonderdelen die een directe link leggen met het domein van de integrale veiligheid. Anderzijds bestaat het team uit lectoren met een technisch-wetenschappelijke achtergrond. Deze lectoren zijn veelal industrieel of burgerlijk ingenieur of hebben een diploma in de exacte wetenschappen en doceren veelal wetenschappelijke basisopleidingsonderdelen. De commissie vindt de mix tussen beide groepen op orde. Het valt de commissie wel op, op basis van de ingekeken leermaterialen, dat de lectoren uit de tweede groep – diegene die

wetenschappelijke basisopleidingsonderdelen onderwijzen – minder makkelijk een link leggen met het veiligheidsdomein. Op dit vlak ziet de commissie dan ook nog opportuniteiten om het team te versterken.

De deskundigheid van de lectoren is goed, zo heeft de commissie vastgesteld op basis van hun cv's. Vanuit de hogeschool, het departement en de opleiding is regelmatige bijscholing vereist. Via studiedagen, congressen, bedrijfsbezoeken, praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, diverse formele en informele contacten met het werkveld... houden de lectoren de vinger aan de pols en blijft hun kennis up-to-date. Doordat de opleiding bovendien verschillende door de overheid gereguleerde attesten en certificaten uitreikt, worden zij hierop gecontroleerd. Dit vormt een bijkomende reden om de kennisbasis van de lectoren hoog te houden. De commissie denkt overigens dat de opleiding dienst zou kunnen doen als expertisenetwerk waar externe partijen zouden op kunnen terugvallen.

Ook op het vlak van onderwijskundige professionalisering zijn er initiatieven genomen die vanuit de centrale diensten van de hogeschool worden ondersteund. De onderwijskundige kwaliteit van de lectoren wordt opgevolgd door de kwaliteitsbewaking van de opleidingsonderdelen en de studentenbevraging. Tijdens de gesprekken met de commissie gaven de studenten aan tevreden te zijn met de kwaliteit van de lectoren.

De opleiding heeft een enthousiast lectorenteam, zo heeft de commissie kunnen vaststellen. De lectoren zijn zelfkritisch en passen zaken die minder goed lopen snel aan. Tevens heeft de commissie vastgesteld dat de lectoren geëngageerd zijn en zeer toegankelijk zijn voor studenten.

De kwaliteitscyclus van de opleiding werkt gedegen. Door zowel formele als informele contacten tussen lectoren, de studenten en het werkveld worden eventuele problemen snel aangepakt of verwachtingen bijgesteld. Het opleidingshoofd speelt hierin een belangrijke rol, zo kon de commissie vaststellen. Soms gaat het wel eerder om basale acties die niet gelinkt zijn aan het primaire onderwijsproces of aan de beoogde leerresultaten. De commissie ziet daarom een mogelijkheid om de kwaliteitscyclus en het overleg met stakeholders meer in te richten in functie van de borging van de leerresultaten en de eigen toekomstvisie. Meer systematisering en formalisering kunnen daarom zinvol zijn, te meer omdat zo een planmatige aanpak wordt gecreëerd, die nodig lijkt als de opleiding zich verder wil ontwikkelen, evenwel zonder de voordelen van de kleinschaligheid en het informele te minimaliseren.

De visie van de opleiding omtrent internationalisering is eerder ambigu, zo stelt de commissie. De opleiding moedigt studenten aan om naar het buitenland te vertrekken (in de derde trajectschijf) en de opleiding heeft verschillende partnerschappen met buitenlandse scholen gesloten. Zo studeerden in 2015-2016 vijftien studenten een semester aan een buitenlandse instelling en werkte één student in het buitenland aan de bachelorproef en de stage. De commissie leert in de gesprekken dat de studenten wel interesse tonen in een buitenlandse ervaring, toch gaat maar een beperkt aantal studenten effectief naar het buitenland. De reden hiervoor is dat de opleidingsinhoud sterk gericht is op de Belgische en Vlaamse wetgeving omwille van de te behalen certificaten. Studenten die opteren voor een buitenlandse ervaring kunnen niet deelnemen aan een aantal essentiële opleidingsonderdelen die hen het certificaat 'Coördinator tijdelijke en mobiele bouwplaatsen B' geven. De opleiding geeft de studenten die dit attest alsnog willen behalen de mogelijkheid om dit te doen na afstuderen. De commissie beveelt aan om een visie uit te werken en daarna enkele doordachte keuzes te maken. Eventueel zou de opleiding hieromtrent in overleg moeten gaan met de FOD WASO. Verder is de uitbreiding van andere vormen van internationalisering zoals inkomende mobiliteit, stafmobiliteit en internationalisation@home, een mogelijkheid die de commissie wil meegeven. Hierbij aansluitend valt het te overwegen om ook meer Engelstalig bronnenmateriaal in het onderwijscurriculum te hanteren.

De commissie komt tot volgende conclusie: de jonge opleiding heeft een blitzstart genomen en trekt veel studenten aan, die op zoek zijn naar een diploma met een hoge marktwaarde. Het feit dat de opleiding sterk arbeidsgericht is en de studenten de mogelijkheid biedt om attesten en certificaten te behalen naast het diploma, draagt hieraan bij. Het programma is degelijk opgebouwd en toont de nodige samenhang. De gehanteerde werkvormen en cursusmaterialen zijn op orde. De popsessies zijn een sterkte van de opleiding. Verder concludeert de commissie dat de opleiding kan rekenen op een sterk lectorenteam en dat er grote inspanningen worden geleverd door het opleidingsmanagement en het team om een studentvriendelijke en samenhangende onderwijsomgeving te creëren. De commissie scoort standaard 2, de onderwijsleeromgeving, als voldoende.

Standaard 3 - Gerealiseerd eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerd eindniveau van de bachelor in de Integrale veiligheid als voldoende.

Het toetsbeleid zoals uitgeschreven in het ZER heeft de commissie met veel interesse gelezen. De commissie vindt het een degelijk uitgewerkte visie, die een link legt met het didactisch concept. De visie, uitgeschreven in het ZER, toont veel aandacht voor de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing. De opleiding is er van overtuigd dat de kwaliteit van de toetsing maar gewaarborgd kan worden door systematisch overleg en betrokkenheid van heel het team. In het ZER stelt de opleiding de competentiematrix te gebruiken om de monitoring mogelijk te maken van de koppeling tussen de leerdoelen, de manier waarop ze getoetst worden (toetsvormen) en in welk opleidingsonderdeel ze getoetst worden. In de competentiematrix zijn de DLR's vertaald in observeerbare leerdoelen per opleidingsonderdeel, waaraan werk- en toetsvormen zijn gekoppeld. De commissie acht dit een goede werkwijze. De validiteit van de toetsing wordt bewaakt door te werken met authentieke opdrachten, in te zetten op self-monitoring van de lector, door een evenwichtige verdeling van de eindcompetenties, door spreiding van de werkvormen en door evolutie van het beheersingsniveau.

De hierboven geschreven visie op toetsen vindt de commissie waardevol en verschillende van deze aspecten kon de commissie terugvinden in de toetspraktijk. Zo is er in de loop van de trajectschijven een evolutie van kenistoetsen naar meer opdrachten en stage te zien en leveren de lectoren zichtbaar inspanningen om de kwaliteit van het toetsen te garanderen. Ook de variatie in toetsvormen vindt de commissie een sterk punt, al zouden enkele mondelinge examens, eventueel in combinatie met schriftelijke examens, een meerwaarde kunnen betekenen. Toch is de link tussen de visie en de praktijk niet altijd even duidelijk. Op basis van een staal toetsen heeft de commissie vastgesteld dat deze vaak nog te reproductief waren. Het ging dan vooral om technische cursussen waarin de vooropgestelde groeilijn te weinig zichtbaar was waardoor de examens van de eerste en de derde trajectschijf vormelijk weinig tot niets verschillen. Toetsen van opleidingsonderdelen uit het tweede jaar vond de commissie in sommige gevallen van een uitdagender niveau dan deze van het derde jaar. Dit verdient verdere opvolging. De commissie beveelt daarom aan om per opleidingsonderdeel op heldere wijze de toetsopdracht, het toetskader en de toetscriteria vast te leggen, opdat de link tussen visie en praktijk geborgd blijft.

De opleiding neemt verschillende initiatieven om de betrouwbaarheid van de toetsen te borgen. Ter controle werkt de hogeschool met de AP-toetstester. Hiermee kan de lector nagaan of de opgestelde toets valide is. Daarnaast wordt regelmatig gewerkt met meerdere beoordelaars tijdens hetzelfde examen en hebben de lectoren antwoordsleutels uitgewerkt. Verder wordt van de lectoren verwacht dat ze hun examenvragen representatief en duidelijk formuleren. Ten slotte wordt met het reviewsysteem (het vergelijken van examens tussen lectoren) en de olod-bevraging de vinger aan de pols gehouden. De commissie acht dit alles voldoende om de validiteit van de toetsen te garanderen.

Ook van de transparantie is werk gemaakt, zo stelt de commissie vast. De studenten kunnen de methoden van examineren raadplegen in de ECTS-fiches en vaak geeft de lector toelichting hieromtrent tijdens de lessen. Verder voorzien de lectoren in voorbeeldvragen. De studenten krijgen ook voldoende feedback na de examens. De transparantie in de wijze hoe de score bij de bachelorproef tot stand komt, kan echter nog worden aangescherpt, zo oordeelt de commissie. De evaluatieformulieren enerzijds en de betrokkenheid van het werkveld bij de evaluatie anderzijds, verdienen verdere verduidelijking.

Het eindniveau van de opleiding wordt getoetst in verschillende projecten, de eindwerken, de stage en de bachelorproef. De eindwerken Milieu-coördinator B en Coördinator tijdelijke Mobiele bouwplaatsen B worden beoordeeld aan de hand van een evaluatieraster door een interne en externe jury. In de projecten wordt er gewerkt met peerassessments, beoordelen de lectoren een eindrapport en wordt een groepspresentatie gegeven voor een jury. De quotering van de stage gebeurt aan de hand van een evaluatieraster door de stagementor, goed voor 70% van het cijfer, en een beoordeling door de stagebegeleider (hogeschool) van de kwaliteit van het stageverslag, goed voor 30% van het eindcijfer. Het opleidingsonderdeel bachelorproef, die een specifieke opdracht in preventie behelst en leidt tot het certificaat van Preventieadviseur niveau II, wordt aan de hand van evaluatiecriteria beoordeeld door de eindwerkmentor en de eindwerkbegeleider. De presentatie door de student, wordt beoordeeld door een jury, bestaande uit interne en externe leden.

Om het eindniveau van de opleiding correct in te schatten heeft de commissie een aantal eindwerken en bachelorproeven ingekeken. De eindwerken en bachelorproeven sloten inhoudelijk aan bij de verwachtingen die de opleiding heeft gesteld. De eindwerken en

bachelorproeven worden in samenwerking met het werkveld gemaakt en zijn hierdoor sterk professioneel en toepassingsgericht. Beide bevatten ze een probleemstelling of case van op de werkplek. De studenten trachten hiervoor een oplossing aan te reiken via een methodologie zoals een kostenbatenanalyse of risicoanalyse. Doordat zowel in de bachelorproeven en de eindwerken primair wordt uitgegaan van externe vereisten met betrekking tot het halen van de certificaten en attesten, was het voor de commissie moeilijk om op basis van deze stukken het eindniveau van de studenten te bepalen. De niveauvereisten die gesteld worden aan het behalen van het certificaat van Milieucoördinator B, Coördinator tijdelijke Mobiele bouwplaatsen B en Preventieadviseur niveau II komen namelijk niet geheel overeen met het verwachte eindniveau van de bachelor, niveau 6 in de Vlaamse kwalificatieraamwerk. Het verschil in uitgangspunt tussen de certificaten en de vereisten van de bachelor, leidde tot een aantal vragen met betrekking tot de onderzoekscompetenties en het kunnen toepassen van nieuwe kennis en inzichten in een niet-vertrouwde context door studenten. Pas door de evaluatie van alle opdrachten die de studenten maken naast elkaar te leggen, te samen met de POP- en oefensessies, de inhoud en evaluatie van de stage, het format van de bedrijfsbezoeken, enkele essentiële opleidingsonderdelen (zoals het nieuwe opleidingsonderdeel onderzoeksmethoden) en een grondige toelichting door de opleidingsverantwoordelijken, heeft de commissie garanties gekregen dat alle leerresultaten worden getoetst op het vereiste niveau en bijgevolg het verwachte eindniveau 6 wordt gerealiseerd.

Hoewel een afsluitende toets in Vlaanderen geen formele vereiste is, raadt de commissie toch aan om het gerealiseerd eindniveau van de opleiding zichtbaarder te maken voor externen. De ontwikkeling van leerlijnen, vertrekkende uit de leerresultaten lijkt zinvol, om deze afsluitend te toetsen. Een bachelorproef, waar alle eindcompetenties worden getoetst, is hiervoor een geschikt medium. De opleiding dient dan wel het huidige format van de bachelorproef aan te passen en de verwachtingen te communiceren aan zowel de studenten als aan het werkveld. Het lijkt de commissie bovendien verstandig om de wijze van verdeling in percentages van de toetsing van de eindwerken, de stage en de bachelorproef meer evenwichtig en representatief te spreiden. Het aandeel van de opleiding en de nadruk op het werkstuk zouden in de eindbeoordeling een prominenter rol moeten krijgen. Ten slotte zou er ook aandacht moeten gaan naar taalbeheersing, plagiaat en bronvermelding.

De inzetbaarheid van de alumni is goed, zo stelt de commissie vast. In 2015 studeerden 21 studenten af, dit betrof de eerste lichter afgestudeerden. In januari 2016 studeerden opnieuw 8 studenten af. De studenten vonden snel werk in een veiligheids- of preventiefunctie. Het werkveld blijkt tevreden te zijn met enerzijds het bestaan van deze opleiding, en anderzijds het niveau dat de afgestudeerden halen. De snelle inzetbaarheid van de alumni is mede te verklaren doordat zij in het bezit zijn van diverse certificaten en attesten, die gegeerd zijn op de werkplek. Van de 29 afgestudeerden hebben vier studenten gekozen om verder te gaan studeren aan de master Milieu- en Preventiemanagement aan de KU Leuven, campus Brussel. De commissie moedigt verder studeren aan, maar wijst er op dat de studenten voldoende moeten voorgelicht worden door de opleiding om hun slaagkansen goed te kunnen inschatten. Tevens denkt de commissie dat het zinvol is om op regelmatige basis enkele alumni rond de tafel te zetten en met hen in dialoog te gaan over de verdere ontwikkeling van de opleiding. De alumni zijn hiervoor zelf vragende partij.

Ondanks enkele aandachtspunten heeft de commissie voldoende garanties dat de afgestudeerden de vooropgestelde leerresultaten bereiken. Deze garanties heeft de commissie gekregen door de evaluatie van verschillende opdrachten, opleidingsonderdelen en eindwerken samen te bekijken. De eindcompetenties worden immers verspreid getoetst. Daarom beveelt de commissie aan – hoewel het geen decretale verplichting betreft – om te investeren in een sterkere afsluitende toets. Een upgrade van de bachelorproef met meer wetenschappelijke competenties, lijkt hiervoor het meest geschikt. Verder zet de opleiding in op een valide, betrouwbare en transparante wijze van toetsen en examineren. Ten slotte is de inzetbaarheid van de alumni hoog en geven alumni en werkveld aan tevreden te zijn met het eindniveau van de opleiding. De commissie concludeert dat de opleiding het verwachte eindniveau realiseert en beoordeelt standaard 3, het gerealiseerd eindniveau, als voldoende.

Integraal eindoordeel van de commissie

Standaard 1 – Beoogd eindniveau	V
Standaard 2 – Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3 – Gerealiseerd eindniveau	V

Vermits standaard kwaliteitswaarborg 1 als voldoende wordt beoordeeld, standaard kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en standaard kwaliteitswaarborg 3 als voldoende, is het eindoordeel van de opleiding bachelor in de Integrale veiligheid, conform de beslisregels, voldoende.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Standaard kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- Stel de leerresultaten centraal in het vormgeven van het programma. Bekijk de wettelijke vereisten van de certificaten en attesten als een meerwaarde.
- Benchmark de opleiding met gelijkaardige programma's in binnen- en buitenland. Dit geeft in internationaal perspectief een toegevoegde waarde
- Houd voortdurend en intensief contact met het werkveld en alumni.

Standaard kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsleeromgeving

- Bestudeer de suggesties die de commissie heeft gedaan omtrent de leerinhoud van een aantal opleidingsonderdelen.
- Ontwikkel leerlijnen, vertrekkend vanuit de leerresultaten, die de groei van de studenten stimuleren en opvolgen. Creëer tevens uitdagende werkvormen en leermaterialen die aansluiten bij het niveau van de derde trajectschijf.
- Integreer vakliteratuur (IE-normen, NBN, Internationale praktijkrichtlijnen of codes van goede praktijk) in de cursussen en in de opdrachten. Begeleid studenten bij het opzoeken en hanteren van de vakliteratuur.
- Bekijk de mogelijkheid tot de ontwikkeling van keuzetrajecten in het programma, bijvoorbeeld rond ergonomie, arbeidshygiëne en psychosociale aspecten. Mogelijk trekken deze trajecten meer vrouwelijke studenten aan.
- Monitor de toenemende aantallen deeltijds studerende studenten in de opleiding
- Maak van de opleiding een expertisecentrum op het vlak van preventie en veiligheid. De studenten, alumni en lectoren kunnen ambassadeur zijn van de kennis en kunde aanwezig binnen de school. Overweeg om de lectoren van de basiswetenschappen een specialisatie te laten volgen in het veiligheids- en preventiebeleid.
- Richt de kwaliteitszorgcyclus op de leerresultaten en de toekomstvisie van de opleiding. Formaliseer indien nodig.
- Ontwikkel een duidelijke visie uit op het vlak van internationalisering. Situeer het internationaal perspectief prominent en werk belemmeringen in het programma weg, zodat zo veel mogelijk studenten kunnen profiteren van een buitenlandse ervaring.

Standaard kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- Formuleer duidelijk de toetsopdracht en het toetskader per opleidingsonderdeel, alsmede de heldere toetscriteria, met het oog op het valide toetsen van het eindniveau.
- Let op met te veel reproductieve toetsen. Trek de groeilijn van de toetsen door van de eerste tot de derde trajectschijf. Voeg enkele mondelinge examens toe en rol het review-systeem van de toetsen uit naar alle opleidingsonderdelen.
- Maak de eindtoetsing van het gerealiseerd eindniveau zichtbaarder voor externen. Denk bijvoorbeeld aan een inhoudelijke upgrade van de bachelorproef. Versterk de toetsing van de onderzoekscompetenties en het toepassen van nieuwe kennis en inzichten in een niet-vertrouwde context. Kijk naar de wijze van verdeling in percentages van de toetsing van de eindwerken, de stage en de bachelorproef. Een meer evenwichtige en representatieve verdeling zou bekeken kunnen worden.
- Monitor continu de inzetbaarheid van de afgestudeerden op de arbeidsmarkt en de doorstroom naar een vervolgopleiding.

BIJLAGEN

BIJLAGE I

Personalia van de leden van de visitatiecommissie

Ludo Heylen is licentiaat pedagogische wetenschappen, afdeling onderwijskunde. Tussen 1981 en 1999 was hij werkzaam in de lerarenopleiding waar hij verschillende les- en begeleidingsopdrachten opnam en veel ervaring opdeed omtrent activerende werkvormen, competentiegericht evalueren en internationalisering. Sinds 1999 is hij als wetenschappelijk medewerker betrokken bij diverse projecten van KU Leuven en is hij verbonden aan het Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs. Reeds een aantal jaar is hij daar directeur van Cego vorming en Consult en stuurt hij het vormingscentrum aan. Verder is hij ook Lop-voorzitter basisonderwijs Aarschot.

Heidi van Houten is sinds 2003 hogeschooldocent en coördinator aan het Instituut voor Veiligheid van de Hogeschool Utrecht. Naast haar functie bij de Hogeschool vervult zij verschillende commissielidmaatschappen. Voor haar aanstelling bij de Hogeschool Utrecht heeft zij tussen 1990-2003 als veiligheidscoördinator en crisismanager gewerkt bij overheidsinstanties op verschillende niveaus. Daarnaast was zij onder meer examinator en commissielid bij het Nederlands Bureau Brandweer Examens (NBBE). Verder vervulde zij diverse bestuurslidmaatschappen. Zij heeft een achtergrond op juridisch/bestuurskundig en onderwijskundig gebied alsmede een opleidingsachtergrond op het gebied van geschiedenis en staatsinrichting en crisisbeheersing en rampenbestrijding. Op deze gebieden werkte zij mee aan publicaties.

Stefaan Van Reusel studeerde af als master industriële wetenschappen elektromechanica. Sinds 2002 is hij actief als preventieadviseur waar hij veel interesse heeft in het aspect veiligheid en het optimaliseren van het arbeidsproces in al zijn aspecten. Hij heeft nu verschillende jaren de leiding over het departement Risicobeheer Gemeenschappelijke Interne Preventiedienst Groep Antwerpen (GPD). Samen met zijn team streeft hij naar een continue ondersteuning van diverse klanten van de groep Antwerpen op het gebied van evaluatie, bijsturing en verdere uitbouw van hun preventiebeleid. Om dit geheel te kunnen ondersteunen wordt de afdeling voornamelijk strategisch en tactisch gemanaged.

Linde Thijs is studente Milieu- en Preventiemanagement aan de KU Leuven, Campus Brussel. Tijdens haar bachelor deed ze onder andere stage bij Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde Antwerpen voor haar attest milieucoördinator B en bij BNP Paribas Fortis voor het attest van preventieadviseur niveau I. Vanaf de start van haar studie is Linde studentenvertegenwoordiger van Milieu- en Preventiemanagement en stemgerechtigd lid van de Algemene Studentenraad Odisee Campusraad KU Leuven.

BIJLAGE II

Bezoekschema

Artesis Plantijn Hogeschool

8 december 2016

10:00–12:30	intern beraad visitatiecommissie + middagmaal
12:30–13:30	gesprek opleidingsverantwoordelijken
13:30–13:45	intern werkoverleg
13:45–14:45	gesprek studenten
14:45–15:00	intern werkoverleg
15:00–16:00	gesprek docenten
16:00–16:15	intern werkoverleg
16:15–17:00	gesprek ondersteuners
17:00–17:45	nabespreking commissie + extra gelegenheid tot inzage materialen
17:45–18:45	gesprek met afgestudeerden van de opleiding en werkveld
18:45	avondmaaltijd visitatiecommissie

9 december 2016

9:00–10:00	bezoek faciliteiten
10:00–11:00	spreekuur en aanvullende gesprekken op uitnodiging van de commissie
11:00–11:30	gesprek met de opleidingsverantwoordelijken
11:30–14:00	intern beraad van de commissie, voorbereiding mondeline rapportering + middagmaal
14:00	mondeline rapportering

